

BOLALARDA ATOPIK DERMATIT (AD) PATOGENEZIDA GENETIK OMILLARNING ROLINI BAHOLASH VA IMMUNOLOGIK PARAMETRLARGA QARAB ANIQLANGAN POLIMORFIZMLARNING PROGNOSTIK AHAMIYATINI ANIQLASH

Tolibov Mansur Maxmudovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti
teri va tanosil kasalliklari kafedrasini assistenti
Respublika ixtisoslashtirilgan dermatovenerologiya va
kosmetologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi Samarqand viloyati filiali vachisi

Shodmonova Maftuna Asliddinovna

Samarqand davlat tibbiyot universiteti talabasi

ANNOTATSIYA

Maqolada bolalarda atopik dermatit (AD) patogenezida irsiy haqida aylanma haqida sabablarini ochib buyuring va immunologik parametrlarga qarab aniqlangan polimorfizmlarning prognostik ahamiyatini masalalarga harakat qil. Ilmiy haqida haqida uchun muallif IL-4 genining polimorf variantlarini (PCR) o'tkazdi: VNTR tekshiruvini 3 va bolalarda C/T-590 ning snp variantlari. Ko'rib chiqilayotgan muammo hali ham kam o'rganilgan, shunday uchun chuqurroq tadqiqotlarni talab qil.

Kalit so'zlar : atopik dermatit, polimorfizm.

KIRISH

Atopik dermatit (ATD, atopik ekzema, atopik ekzema/dermatit sindromi) — surunkali allergik dermatit; katopiyaga irsiy moyilligi bo'lgan shaxslarda rivojlanadigan kasallik, qaytalanuvchi kursga ega, klinik ko'rinishlarning yoshga bog'liq xususiyatlari. Bu ekssudativ va (yoki) likenoid toshmalar, sarum IgE darajasining oshishi va o'ziga xos (allergen) va o'ziga xos bo'lmagan stimullarga yuqori sezuvchanlik bilan tavsiflanadi. Bu aniq mavsumiy bog'liqlikka ega: qishda - alevlenmeler yoki relapslar, yozda - qisman yoki to'liq remissiyalar. Rivojlangan mamlakatlarda AD tarqalishi 10-20% ni tashkil qiladi. Bolalarda AD belgilarining namoyon bo'lishi 6 oylik yoshda 60% hollarda, 1 yoshgacha 75%, 7 yoshgacha 80-90% hollarda kuzatiladi. So'nggi o'n yilliklarda AD bilan kasallanish sezilarli darajada o'sdi, uning kursi murakkablashmoqda va oqibati og'irlashmoqda. 20-asrda AtD, pollinoz va bronxial astma o'rtasidagi bog'liqlik tasdiqlandi, bu "atopik triada" atamasi bilan belgilandi [2]. AD ning bronxial astma bilan birikmasi 34% hollarda,

allergik rinit bilan - 25% da, pichan isitmasi bilan - 8% da kuzatiladi. AD "allergik marsh" ning debyuti bo'lishi mumkin, agar bunday bemorlarda keyingi atopik kasalliklar rivojlansa: oziq-ovqat allergiyasi, bronxial astma, allergik rinit. Oziq-ovqat allergiyasi bilan bog'liq bo'lgan AD "allergik yurish" ning rivojlanishini tezlashtiradi.

MAQSAD

Bolalarda atopik dermatit (AD) patogenezida genetik omillarning rolini baholash va immunologik parametrlarga qarab aniqlangan polimorfizmlarning prognostik ahamiyatini aniqlash.

MATERIALLAR VA USULLAR

polimeraza zanjiri reaksiyasi (PCR) yordamida IL-4 genining polimorfik variantlari aniqlandi: VNTR hududida intron 3 va AD va nazorat guruhidagi bolalarda C / T-590 ning snp variantlari . Bundan tashqari, sanab o'tilgan guruhlar uchun qon zardobidagi IL-4 va IgE darajalari monoklonal antikorlar yordamida ferment bilan bog'liq immunosorbent tahlilining (ELISA) "sendvich" varianti yordamida aniqlandi.

NATIJALAR

Atopik dermatitning o'rtacha va og'ir kursi bo'lgan (SCORAD bo'yicha > 40 ball) kasalxonaga yotqizilgan paytda o'rtacha yoshi 12 yosh (qizlar -13 yosh va o'g'il bolalar 11 yosh) bo'lgan 40 bolada polimorfizmlar PCR diagnostikasi yordamida aniqlandi. C590 T va VNTR intron 3 (bu erda RP1 alleli 183 bp va RP2 253 bp). C590 alleli faqat 32,5% (13), mutant -590 T alleli 12,5% (5) va heterozigot C590 T variantida 55% (22) da aniqlangan. RP1 alleli bemorlarning 40% (16) da, mutant RP2 varianti 17,5% (7) va heterozigot RP1/RP2 varianti 42,5% (17) da aniqlangan. Ushbu natijalar taqqoslash guruhida olingan natijalar bilan taqqoslandi (50 ta sog'lom qiz, o'rtacha yoshi 16 yosh). Mutant alleli -590 T faqat 2% (1) va uning geterozigotli C590 T variantida 10% (5) da topilgan. Nazorat guruhidagi mutant RP2 atigi 6% (3) va uning heterozigot varianti RP1/RP2 10% (5) ni tashkil etdi. Elishay ma'lumotlariga ko'ra, atopik dermatitli bemorlarda IL-4 indeksi (pg / ml) o'rtacha $1,936 \pm 0,20$ (Me = 2,028, R = 5,536) ni tashkil etdi, bu nazorat guruhidan farq qildi: o'rtacha $0,88 \pm 0,088$ (Me) = 0.961, R= 1.932), nazorat $p < 0.05$ bilan statistik jihatdan muhim farqlar. Qon zardobidagi IgE (IU/ml) miqdori bemorlarda (o'rtacha - $731,41 \pm 61,09$, Me= 724,9, R= 1365,8, $p < 0,05$) nisbatan sog'lom bolalar guruhiga (o'rtacha - 188,5) nisbatan ancha yuqori bo'lgan. $\pm 28,63$, Me= 112,4, R=913,326, $p < 0,05$). Immunologik ko'rsatkichlarning o'rtacha qiymatlarini ma'lum bir polimorfizm mavjudligi bilan solishtirganda quyidagi ma'lumotlar olingan: 1) bemorlarda C590-IL-4 varianti = 0,696, IgE =647,46, -590 T-IL-4 =2,575 , IgE = 802, 86, C590 T-IL-4 = 2.523, IgE = 764.81; 2) nisbatan

sogʻlom C590-IL-4 = 0,765, IgE = 161,88, -590 T-IL-4 = 1,931, IgE = 467,8, C590 T-IL-4 = 1,5348, IgE = 366, 89 va VNTR boʻyicha intron 3 polimorfizmi: 1) RP1 varianti-IL-4 = 0,88, IgE = 660,78, RP2 varianti- IL-4 = 2,434, IgE = 686,62, RP1/RP2- IL-4 = 2,723, IgE4 = 695; 2) RP1 varianti bilan nisbatan sogʻlom - IL-4 = 0,781, IgE = 163,73, RP2 varianti - IL-4 = 1,782, IgE = 435,86, RP1/RP2-IL-4 = 0,852, IgE = 249, 1.

XULOSA

IL-4 genining taqdim etilgan polimorfizmlari prognostik ahamiyatga ega boʻlishi mumkin, chunki mutant variantlar gomo- yoki geterozigota holatidagi kasal bolalarda koʻproq uchraydi, bu qon zardobining immunologik koʻrsatkichlari bilan tasdiqlanadi, chunki hatto nisbatan sogʻlom bolalarda ham mutatsiyaga uchragan allelning mavjudligi, IL-4 va IgE kontsentratsiyasi ortadi. Atopik dermatitning namoyon boʻlishi va kursining prognostik ahamiyatini baholash va ushbu diagnostika usullarini muntazam amaliyotga joriy qilish uchun katta namunalarda boʻyicha tadqiqotlarni davom ettirish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI: (REFERENCES)

1. Abdullaev XD va boshqalar. JINSIY ALOQA KANDILOMASINI DAVOLASHDA GEPON DORINI SAMARALINI BAHOLANISH // Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2021. – T. 1. – №. 02. – S. 16-19.
2. Abdullaev X. D. va boshqalar. Opređenje sitokinovogo statusa u bolnyx s psoriazom na fone standartnogo lecheniya //Obshchestvo i innovatsii. – 2020. – T. 1. – №. 1/S. – S. 625-629.
3. Axmedova M. M., Abdullaev X. D., Kamolova M. I. OtsENKA EFEKTIVNOSTI METODOV LECHENIA ONIXOMIKOSOV U VZROSLYX //BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 3. – S. 186-190.
4. Toshev S. U., Ashirov Z. F., Abdullaev X. D. LECHENIE VITILIGO 308-nm EKSIMERnym LAZEROM //Aktualnye aspekty meditsinskoy deyatelnosti. – 2021. – S. 240-243.
5. Davlatovich A . X ., Xaydarjonovna X. _ S ., Raximjon N . S . JYBYK BILAN BO LGAN PROSTATITNI DAVOLASH USULINI TAKOMILLASHTIRISH //BARQARORLIK VA ETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – S. 359-361.
6. Axmedova M., Rasulova N., Abdullaev X. Izuchenie partialnyh funktsiya pochek u detey rannego vozrasta s nefropatiey obmennogo geneza //Jurnal problemy biologii i meditsiny. – 2016. – №. 2 (87). – S. 37-40 .

7. Narzikulov R. va boshqalar. Principy terapii u jenshchin bolnyx gonoreey associirovannye ipp //Jurnal vestnik vracha. – 2019. – T. 1. – №. 1. – S. 99-102.
8. Nurullaeva A. A., Raxmatova A. X., Abdullaev X. D. ZNACHENIE MIKROBNOGO OBSEmenENIYA KOJI PRI NEKOTORYX ZUDYashchIX DERMATOZAX //Molodej i meditsinskaya nauka v XXI veke. – 2019. – S. 125-125.
9. Abdullaev XD va boshqalar. FOKAL SKLERODERMA BESORLARNI DAVOLASHDA GEAPON DORINI ISHLAB CHIQISH TAJRIBASI // ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2021. – T. 2. – №. 03. – S. 60-63.
10. Abdullaev X. D., Sobirov M. S., Jumaeva D. X. NERVNO-PSIXICHESKIY STATUS U BO‘LNIX SEBOREEY //Molodej i meditsinskaya nauka v XXI veke. – 2018. – S. 115-116.
11. Axmedov Sh. K. va boshqalar. EFFEKTIVNOST LECHENIA IZOTRETINOINA PRI LECHENII UGREVOY BOLEZNI //Akademicheskij jurnal Zapadnoy Sibiri. – 2015. – T. 11. – №. 1. – S. 56-56.
12. Abdullaev X., Tolibov M. Allergodermatozlar bilan bog‘liq bo‘lgan vulgar akneni kompleks davolash Samaraligini o‘rganish // Jurnal gepato-gastroenterologik issledovaniy . – 2021. – T. 2. – №. 3.2. – S. 73-74.
13. Абдуллаев Д. М., Тошев С. У., Толибов М. М. КОМПЛЕКСНЫЙ МЕТОД ЛЕЧЕНИЯ ВУЛЬГАРНЫХ УГРЕЙ //Актуальные аспекты медицинской деятельности. – 2021. – С. 254-256.
14. Толибов М. М. и др. ОПТИМИЗАЦИЯ К ЛЕЧЕНИЮ ТЯЖЕЛЫХ ОБОЖЖЕННЫХ БОЛЬНЫХ //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 190-199.
15. Kholikovich E. S. et al. APPLICATION OF" BETASALIK" OINTMENT IN THE THERAPY OF CHRONIC INFLAMMATORY AND ALLERGIC DERMATOSES //Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 31. – №. 3. – С. 56-62.
16. Пыяевна Р. У. et al. MODERN TRENDS IN TREATMENT SICK MICROSPORIA //World scientific research journal. – 2023. – Т. 16. – №. 2. – С. 98-106.
17. Пыяевна Р. У. et al. DERMATOSCOPIC PAINTING SOME COMMON DERMATOSES //World scientific research journal. – 2023. – Т. 16. – №. 2. – С. 107-120.
18. Мансур Т. М., Вохидов Ж. Ж. ОПТИМИЗАЦИЯ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ЛЕЧЕНИЯ ДИФФУЗНОЙ АЛОПЕЦИИ //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 200-214.
19. Мансур Т. М., Вохидов Ж. Ж. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ЛЕЧЕНИЯ БОЛЕЗНИ ВИТИЛИГО //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 234-244.

20. Мансур Т. М., Вохидов Ж. Ж. СОВРЕМЕННОЙ МЕТОДЫ АЛОПЕЦИЯ ДИАГНОСТИКА И ЛЕЧЕНИЕ //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 225-233.
21. Толибов М. М. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМ ЭПИДЕМИОЛОГИИ, МИКРОБИОЛОГИИ И ТЕРАПИИ АКНЕ (ОБЗОР ЛИТЕРАТУРЫ) //SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 215-224.
22. Makhmudovich T. M. ATOPIC DERMATITIS INCIDENT LEVEL, DIAGNOSTIC CRITERIA AND PROGNOSTIC IMPORTANCE //JOURNAL OF APPLIED MEDICAL SCIENCES. – 2023. – Т. 6. – №. 4. – С. 158-168.
23. Davlyatovna K. G., Jo‘raqulovich U. A., Makhmudovich T. M. SOCHLARI INGICHKA BO‘LGAN BEMORLARDA SOCH FOLLIKULALARI HOLATINI O‘RGANISH VA TURLI XIL ALOPESIYALARNING MIKROMARKERLARINI ANIQLASH //Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 22-27.